

SiM info

Teema: Tagasiside siseministri määruse "Isikut tõendava dokumendi taotleja isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimise kord" eelnõule

---

From: Taavi Tamm <Taavi.Tamm@smit.ee>

Sent: Thursday, April 10, 2025 2:13 PM

To: Maret Saanküll <Maret.Saankyll@siseministeerium.ee>

Subject: Tagasiside siseministri määruse "Isikut tõendava dokumendi taotleja isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimise kord" eelnõule

Tere!

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskusele on saadetud arvamuse avaldamiseks siseministri määruse „Isikut tõendava dokumendi taotleja isiku tuvastamise ja isikusamasuse kontrollimise kord“ eelnõu. Täna, et meid kaasasite.

Edastame kõnealuse eelnõu kohta järgneva tagasiside:

- **Eelnõu § 2 lg 1 p 1**

Palume sätte sõnastuse üle vaadata. SK: Isiku tuvastamine on isikut tõendavate dokumentide seaduse (edaspidi *ITDS*) § 15⁵ lõike 2 kohaselt menetlus, mille käigus tehakse isik kindlaks. Isiku tuvastamine tähendab isikule identiteedi loomist ja see toimub esmase dokumendi väljaandmise menetluses.

Kui isiku tuvastamine tähendab SK järgi identiteedi loomist ja toimub esmase dokumendi väljaandmisel, siis jääb ebaselgeks, kuidas on võimalik EN § 2 lg 1 p 1 järgi isikut tuvastada §-s 1 loetletud dokumentide andmete alusel. St dokumendi alusel mida isikul ei ole. Kui lähtuda SK-s toodud isiku tuvastamise tähenduse selgitusest, siis selle järgi enne identiteedi loomist ja esmase dokumendi väljaandmist ei ole isikul §-s 1 loetletud dokumenti mille alusel teda tuvastada. Juhul, kui isikul on aga juba identiteet loodud ja esmane dokument ka välja antud, siis edasi ei oleks tegemist tuvastamisega, vaid § 2 lg 1 p 2 vaatest isikusamasuse kontrollimisega. Seejuures isikusamasuse kontrollimise juures on viide §-s 1 loetletud dokumentidele arusaadav ning asjakohane.

Samamoodi kui vaadata määruse SK selgitusi § 2 lg 1 kohta, siis ka seal ei viidata tuvastamise osas §-s 1 loetletud dokumentidele, vaid diplomaatilise isikutunnistusele või diplomaatilise passile. Lisaks ITDAK ja ABIS.

Ühtlasi viitab ülal kirjeldatud erisusele ka ITDS seletuskiri, mis toob välja järgneva: ... *dokumendi väljaandmise taotlemisel kontrollib dokumendi väljaandja dokumendi taotleja isikusamasust kehtiva dokumendi ja ITDAK-i kantud isiku tuvastamise andmete alusel (lõige 1); kui isikule ei ole varem välja antud käesolevas seaduses sätestatud dokumenti, tuvastab dokumendi taotleja isiku PPA. Isiku tuvastamise kohta kannab PPA ITDAK-i isiku tuvastamise andmed (lõige 2).*

ITDS-s on selgelt eristatud kaks toimingut:

1) isiku esmane tuvastamine, mis tähendab isiku identiteedi loomist riigi jaoks;

2) isikusamasuse kontrollimine, mida tehakse esmase isikutuvastamise andmete põhjal.

Kui isikule ei ole varem välja antud ITDS-s sätestatud dokumenti, tuvastab PPA dokumendi taotleja isiku. ... Isikusamasuse kontrollimisel tehakse (varem riigi tuvastatud) isik kindlaks kehtiva isikut tõendava dokumendi ja/või riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel.

Kui jätta EN § 2 lg 1 p-st 1 välja sõna “dokumendi”, siis on vaja vastavalt korrigeerida ka sellele järgnevaid asjakohaseid eelnõu sätteid, mis on seotud tuvastamisega.

- **Eelnõu § 4 lg 1 p 1**

Määruse SK-s on toodud suletud loetelu punktidest, mille hulka kuulub isikute tuvastamine. SK loetelust puudub digitaalne diplomiline isikutunnistus, mis on eelnõus toodud.

Ühtlasi kuulub soovipunktide § 1 lg 1 dokumentide loetelu, mille hulka kuulub isikute tuvastamiseks jätta välja digitaalne isikutunnistus, siis teeme ettepaneku sõnastust korrigeerida jätma vii „välja arvatud digitaalse isikutunnistuse andmed“ sõna „dokumendi“ järele.

- **Eelnõu § 4 lg 1 p 2**

Eelnõu § 4 lg 1 p 2 järgi peaks mobiilioperaator saama isikusamasust kontrollida isikut tõendavate dokumentide andmekogu ja andmekogu ABIS andmete alusel.

- IDTAK põhimääruse § 16 lg 5 kohaselt andmekogu vastutav töötleja otsustab kolmandatele isikutele infosüsteemide andmevahetuskihi kaudu andmetele juurdepääsu andmise **selleks seadusest tuleneva aluse olemasolul** ning kooskõlas avaliku teabe seaduse ja isikuandmete kaitse seadusega. Vajaduse korral sõlmitakse andmesaajaga leping, kus sätestatakse nende andmete koosseis, millele võimaldatakse juurdepääs ning andmetele juurdepääsu andmise õiguslik alus, eesmärk, tingimused, kord ja viis.
- ABIS põhimääruse § 40 lg 7 kohaselt kolmandale isikule, **kellel on seadusest tulenev andmekogus olevatele isikuandmetele juurdepääsu õigus**, annab juurdepääsu Politsei- ja Piirivalveamet, Välisministeerium või Eesti Kohtuekspertiisi Instituut vastavalt §-s 5 sätestatud pädevusele.

Seega mõlemas andmekogus andmetele juurdepääsuks on nõutud, et mobiilioperaatoril peab olema seadusest tulenev alus andmeid saada. Määruse eelnõud analüüsides ei õnnestunud seadus(t)est sellist alust leida.

Juhul, kui mobiilioperaatori seadusest tuleneva alusena on plaanitud käsitleda ITDS § 11¹ lg 1, siis ei paista see käsitlus olevat kohane. ITDS § 11¹ lg 1 kohaselt kontrollib dokumendi väljaandmise taotlemisel dokumendi väljaandja isikusamasust IDTAK ja ABIS andmete alusel. IDTS § 12 lg 1 kohaselt on aga dokumendi väljaandjaks Politsei- ja Piirivalveameti või Välisministeerium. ITDS § 20⁴ järgi on Mobiil-ID digitaalne isikutunnistus ning IDTS § 15 lg 4 p 1¹ kohaselt väljastab digitaalse isikutunnistuse PPA või sama paragrahvi lg 5 kohaselt teatud erijuhtudel Välisministeerium. Selle pinnalt tõusetus ka küsimus, kus on reguleeritud, et Mobiil-ID vormis digitaalne isikutunnistus annab välja mobiilioperaator?

SMIT on nii IDTAK-i kui ABIS-e volitatud töötleja (st täidab ka volitatud töötlejale pandud ülesandeid) ning eelnevat arvestades ei ole meie hinnangul hetkel võimalik mõista, milline on seadusest tulenev alus, mis võimaldaks mobiilioperaatoritel saada andmeid IDTAK-st ja ABIS-st. Kui kõnealune seadusest tulenev alus andmekogudest andmete saamiseks on olemas, siis palume selle eelnõu seletuskirjas selgelt välja tuua, kui mitte, siis oleks tarvilik eelnõud muuta.

- **Eelnõu § 4 lg 2**

Eelnõu § 4 lg 2 sõnastuse järgi jääb arusaam, et esindaja saab ise taotluse esitada. ITDS 24⁴ lg 2 järgi ei saa Mobiil-ID-d taotleda esindaja kaudu ja seda ei väljastata esindajale. Mobiil-ID vormis digitaalset isikutunnistust taotleb 7–17-aastane alaealine ja piiratud teovõimega isik koos seadusliku esindajaga. Näeme, et säte tuleks sõnastada sarnaselt seadusele selliselt, et taotlus esitataks koos ning kontrollitakse seadusliku esindaja isikusamasust.

- **Eelnõu § 4 lg 4**

Eelnõu § 4 lg 4 puhul tõusetub samamoodi eelmises punktis välja toodud olukord. Eelnõu § 4 lg 4 viitab, et taotluse esitab esindaja kuid ITDS 24⁴ lg 2 järgi ei saa Mobiil ID-d taotleda esindaja kaudu ja seda ei väljastata esindajale.

Lugupidamisega

Taavi Tamm

jurist

Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus

